

оболонки товстого кишечника. Зниження ступеня метоксилування пектину веде до зростання його антибактеріальної активності [2].

Широке застосування отримав пектин як засіб загоєння ран. Він використовується для обробки ран в хірургії, рекомендується як лікувальний засіб при опіках [3].

У медицині і фармацевтиці пектини застосовуються у виробництві суспензій, гелів, для додання в'язкості емульсій, зв'язування іонів важких металів, лікування ран і вироблення поживних середовищ.

Пектин є не тільки ефективною та необхідною харчовою добавкою, яка формує структуру продуктів харчування, а й цінним медичним препаратом.

Список використаних джерел:

1. Картель М. Т., Купчик Л. А., Марданенко В. К., Стрелко В. В. Сорбція іонів важких металів пектинами та пектиновмісним композиційним препаратом «Пектопал». НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Т. 19. *Хімічні науки і технології*. С. 42–45.

2. Купчик М., Чук В., Купчик Л., Картель М. Комплексоутворююча здатність пектинопродуктів, одержаних з використанням електротехнології. *Харчова і переробна промисловість*. 2003. № 6. С. 20–21.

3. Ластухін Ю. О. Харчові добавки. Е-коди. Будова. Одержання. Властивості : навч. посіб. Львів : Центр Європи, 2009. 836 с.

СІМ'Я ЯК БАЗОВА ІНСТИТУЦІЯ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ

Тараненко І. В., Зайцева Ю. В.

(Полтава, Україна)

До основних інституцій виховання і соціалізації дитини традиційно відносять: сім'ю, школу, колектив однолітків, різновікові колективи, дитячі об'єднання, засоби масової інформації тощо. Серед них вирішальну роль у визначенні спрямованості поведінки підлітків учені відводять сім'ї.

Ці питання знаходять висвітлення у наукових доробках багатьох учених. Так, цієї точки зору дотримувалися Л. Виготський, О. Кочетов, В. Мясіщев, М. Раттер та інші вітчизняні та зарубіжні вчені. Зокрема, М. Раттер, у становленні особистості дитини головними завданнями сім'ї, як основної ланки в цьому процесі, вважає забезпечення емоційних зв'язків та прихильностей; відчуття захищеності; позитивної моделі поведінки, спілкування, міжособистісних відносин та життєвого досвіду [3, с. 163-171].

Сім'я є фундаментом для закладання основ норм і правил моралі, світогляду, ціннісних орієнтацій, самоствердження та соціальної і

творчої активності. На формування особливостей взаємовідносин підлітків з однолітками та дорослими впливають типи сімейних стосунків (авторитарні, демократичні та ліберальні), які визначають не тільки моральний мікроклімат сім'ї, але й характер їх відношення до виконання норм і вимог суспільства по вихованню дітей.

І. Бех, у цьому процесі виділяє наступні методи керівництва і контролювання батьками дітей: *автократичний* (батьки не прислухаються до голосу дитини, хоча вона може висловити свою думку); *авторитетний* (дитина висловлює свою думку та може приймати рішення, якщо воно схвалене батьками); *егалітарний* (у прийнятті рішень батьки і дитина мають майже рівні права); *поблажливий* (дитина переважно сама приймає рішення); *вседозволений* (виконувати чи ні батьківські рішення з'ясовує сама дитина). При цьому вчений зауважує що, авторитетні методи сприяють розвитку самостійності, дисциплінованості, відповідальності у поведінці підлітка. Демократичні методи виховання базуються на любові і повазі один до одного, тому в таких сім'ях підлітки позитивно ототожнюють себе зі своїми батьками [2, с. 107].

У цьому плані варто відмітити погляди О. Гонєєва, Н. Ліфінцевої, Н. Ялпаєвої, М. Фіцули та інших авторів, які виділяють три типи сімей, що продукують так званих педагогічно занедбаних дітей, а саме:

1) *педагогічно неспроможні сім'ї* (батьки намагаються виявляти певну активність у вихованні дітей, але роблять це невміло, відчувають складність у виборі методів виховання, тому керуються моделлю, якою користувалися їх батьки і відтворюють обставини, в яких виховувалися самі: авторитаризму, обмежень, погроз, покарання або потурання примхам, вседозволеності);

2) *педагогічно пасивні сім'ї* (батьки не проявляють необхідної соціальної активності, вони не можуть певним чином забезпечити правильне виховання в наслідок об'єктивних (зайнятість, відсутність, хвороба) або суб'єктивних (розлад між батьками, суперечки, конфлікти) причин; сімейне спілкування носить епізодичний та деструктивний характер, мало приділяється дітям уваги і контроль над ними втрачається);

3) *антипедагогічні сім'ї*, які своєю поведінкою (злочинство, пияцтво, розпуста тощо), відношенням до суспільних норм, аморальними умовами виховання формують негативні погляди і нахили у дітей [4, с. 369-370; 2, с. 197-198].

При цьому М. Фіцула, звертає увагу на те, що у сучасних умовах склався ще один тип сімей, які потребують особливої уваги з боку школи, – сім'ї, в яких батьки займаються бізнесом, дуже заможні родини в яких спостерігається матеріальна вседозволеність, марнотратство, відсутність часу на спілкування та виховання [4, с. 370].

Таким чином, можна стверджувати, що характер сімейного спілкування і стиль стосунків (безконфліктні, конфліктні, узгоджені, неузгоджені), типи виховання (гіпопротекція, гіперпротекція, емоційне відкидання, суперечливе виховання), незалежно від бажання дитини впливають на подальші її взаємини з однолітками і дорослими, тим самим визначають характер та направленість розвитку інтересів, потреб, мотивів, ціннісних орієнтацій.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 256 с. (Серія «Альма-матер»).
2. Гонеев А. Д., Лифинцева Н. И., Ялпаева Н. В. Основы коррекционной педагогики : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений ; под ред. В. А. Сластенина. 6-е изд., стер. М. : Издательский центр «Академия», 2010. 272 с.
3. Раттер Майкл. Помощь трудным детям / Майкл Раттер ; пер. с англ. Е. Алексеевой, С. Нуровой. М. : Апрель Пресс ; ЭКСМО-Пресс, 1999. 432 с. (Серия «Мир психологии»).
4. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищих пед. закладів освіти. К. : Академія, 2002. 528 с.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ З ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Тислюк К. Д.
(Полтава, Україна)

Науковий керівник: *Дяченко-Богун Марина Миколаївна* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Система роботи сучасного вчителя біології охоплює три невід'ємні сторони навчально-виховного процесу, провідні його форми: урочну, позаурочну та позакласну. Найбільш повно навчально-виховні завдання шкільного курсу біології реалізуються на основі тісного зв'язку класної системи навчання з позакласною роботою учнів з усього циклу природничих дисциплін.

Українські школярі набувають знань, що стосуються «класичної» екології (елементи аутоекології і синекології – в курсі біології), характеризують глобальні проблеми, закономірності (географія), деякі аспекти промислового використання природних ресурсів і охорони навколишнього середовища (хімія, фізика). За рівнем представлення екологічна інформація стосується глобальних, регіональних, місцевих